

Utbildningsnämnden
Lerums kommun
Alingsåsvägen 9
443 80 LERUM

Beslut efter tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204)

Beslut

Datainspektionen konstaterar att den behandling av personuppgifter som utförs vid Lerums gymnasieskola i samband med avläsning av elevers fingrar för att kontrollera att inga obehöriga utnyttjar skolrestaurangen och att matgästerna betalat sin skolmåltidsavgift strider mot de grundläggande kraven i 9 § e) och f) personuppgiftslagen.

Datainspektionen förelägger Utbildningsnämnden i Lerums kommun att upphöra med behandlingen. Med dessa påpekanden avslutar Datainspektionen ärendet. Datainspektionen kommer att följa upp ärendet.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har uppmärksammat på att Lerums gymnasieskola registrerar mätpunkter från elevernas fingrar elektroniskt. Med anledning av detta har Datainspektionen inlett tillsyn mot Utbildningsnämnden i Lerums kommun (nämnden), som yttrat sig i ärendet.

Av nämndens yttrande framgår i huvudsak följande.

Lerums gymnasieskola införde 1999 så kallade tallriksautomater med fingeravläsning för att kontrollera att inga obehöriga utnyttjar skolrestaurangen. Kortavläsning, som använts tidigare, var mycket arbetskrävande och uppskattades inte av eleverna. Sedan höstterminen 2003 är skolmåltiden avgiftsbelagd, systemet används således samtidigt till att kontrollera att matgästerna betalat sin skolmåltidsavgift.

Till och med vårterminen 2004 behandlades elevernas personuppgifter enligt följande. Registreringen skedde generell i början av terminen då eleverna fick knappa in en fyrsiffrig kod. Därefter skannades 256 stycken mätpunkter in från ett av elevens fingrar. Dessa punkter lagrades krypterat i en särskild databas tillsammans med den personliga koden. I en annan databas lagrades elevens namn, klass, födelsedatum och den personliga koden. Personalen i skolrestaurangen använde inte databasen med de krypterade uppgifterna. Registret med personuppgifterna fanns i en dator i skolmatsalen. De två databaserna ligger separata och är inte i kontakt med skolans nätverk. Endast skolmåltidspersonal har haft tillgång till registret. För att komma åt personuppgifterna är personliga inloggningsuppgifter och lösenord nödvändiga. Skolans lokaler är låsta och larmade när skolan inte är i bruk.

Uppgifterna bevarades så länge eleven gick i Lerums Gymnasieskola och ville äta skolmåltid. Gallring av personuppgifter skedde årligen efter att eleverna slutat på skolan eller när de meddelat att de inte längre vill äta i skolrestaurangen.

Inför registreringen lämnade skolans husmor muntlig information om ändamålet med behandlingen, vilka uppgifter som behandlades och att de uppgifter som behandlades inte utgjorde ett helt fingeravtryck utan endast ett antal mätpunkter. Då eleverna på gymnasiet är över 15 år ansåg nämnden dem kapabla att själva ta emot informationen. Skriftligt samtycke inhämtades inte.

Med anledning av Datainspektionens beslut angående användandet av tallriksautomater i Vetlanda kommun (beslut den 15 juni 2004) beslöt nämnden att införa nya rutiner från och med höstterminen 2004 enligt följande. Kortsystem ska vara standardlösning i skolrestaurangen. Kortläsare har beställts och ska, så snart leverans och installation skett, införas som nytt identifieringsystem. Inga nya elever har registrerats för fingeravläsning under hösten och de elever som sedan tidigare är inskannade har kunnat få sin tallrik utan fingeravläsning. Enligt uppgift har eleverna nu muntligt samt via skolans webbsida och intranät informerats om att identifiering vid tallriksautomaterna sker genom kortavläsning. Fingeravläsning ska dock finnas kvar som alternativ identifieringsmetod. Elever som särskilt önskar att använda sig av fingeravläsning kommer få möjlighet att göra det. Skriftlig information i enlighet med personuppgiftslagen kommer då att lämnas. Eleven måste därefter lämna sitt skriftliga samtycke innan behandling av personuppgifter för fingeravläsning kan påbörjas. De personuppgifter som kommer att registreras för de elever som väljer att använda sig av fingeravläsning är elevens namn, klass, adress, kod samt 256 mätpunkter från ett av elevens fingrar. Ny mjukvara ska installeras. Inloggning kommer att ske via användarnamn och lösenord. Detta nätverk kommer att vara åtskilt från kommunens och skolans övriga nätverk. Personuppgifter som behandlas i samband med registrering för identifiering vid tallriksautomaten, såväl för kort- som för fingeravläsning, kommer enbart att användas för identifiering vid tallriksautomaten.

Skäl för beslutet

Bakgrund

Datainspektionen har prövat frågan om fingeravläsning i samband med kontroll av skolmåltidsavgift i ett tillsynsärende mot Barn- och utbildningsnämnden i Vetlanda kommun (beslut den 15 juni 2004, ärendenummer 42-2004). Beslut i det ärendet fattades av Datainspektionens styrelse som ansåg att personuppgiftsbehandlingen stred mot de grundläggande kraven i 9 § personuppgiftslagen. Tre av sju styrelseledamöter, däribland Datainspektionens generaldirektör, var dock skiljaktiga och ansåg att man borde kunna acceptera användningen av fingeravläsning under förutsättning att eleverna får lämna sitt samtycke och att det finns en alternativ metod för identifiering. Barn- och utbildningsnämnden i Vetlanda kommun överklagade inte Datainspektionens beslut till länsrätten. Frågan har därför inte prövats av domstol.

Datainspektionens styrelse ska, enligt 10 § förordningen (1998:1192) med instruktion för Datainspektionen, besluta i frågor som är av särskild principiell vikt. Det nu aktuella ärendet avser i allt väsentligt samma frågor som styrelsen tog ställning till i ärende 42-2004. Att fingeravläsningen i Lerums gymnasieskola sedan höstterminen 2004 endast är en alternativ och frivillig identifieringsmetod har ingen avgörande betydelse för bedömningen. Prövningen av ärendet ska därför utgå från den uppfattning som majoriteten av Datainspektionens styrelse hade i tillsynsärendet mot Barn- och utbildningsnämnden i Vetlanda kommun.

Personuppgiftslagens tillämplighet

Syftet med personuppgiftslagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. Personuppgiftslagen gäller för sådan behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Definitionen av personuppgifter är all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. Även krypterade uppgifter utgör personuppgifter om de går att hänföra till en person.

Enligt Datainspektionens bedömning utgör de uppgifter som samlas in och behandlas automatiserat om eleverna vid Lerums gymnasieskola personuppgifter och personuppgiftslagen är därför tillämplig.

Grundläggande krav

Datainspektionen har bland annat som mål att säkerställa att behandling av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i den personliga integriteten. Målet skall uppnås utan att användningen av teknik onödigt förhindras eller försvåras samtidigt som behandlingen av personuppgifter inte får utföras i strid med bestämmelserna i personuppgiftslagen.

Av de grundläggande kraven i 9 § personuppgiftslagen följer av punkten c) att den personuppgiftsansvarige ska se till att personuppgifter bara samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Av punkten e) samma

paragraf framgår att den personuppgiftsansvarige skall se till att de uppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet med behandlingen och av punkten f) följer att inte fler personuppgifter får behandlas än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

Den arbetsgrupp som inrättats enligt artikel 29 i dataskyddsdirektivet (den så kallade 29-gruppen), och som är EU:s oberoende rådgivande instans för dataskydd och skydd av privatlivet, har antagit ett arbetsdokument om biometri som syftar till att bidra till en effektiv och enhetlig tillämpning av de nationella bestämmelserna om dataskydd inom EU (12168/02/SV WP 80). 29-gruppen har i detta dokument uttalat bland annat följande. ”En fara i samband med biometrisk databehandling är i synnerhet att en ökad användning av biometriska uppgifter kan medföra att allmänheten blir mindre uppmärksam på hur behandlingen av dessa uppgifter kan påverka deras vardag. Om biometri används i skolbibliotek till exempel, kan det leda till att barnen blir mindre medvetna om de risker rörande dataskydd som de eventuellt utsätts för senare i livet.”

Även om det i ärendet inte är fråga om att registrera fullständiga fingeravtryck och dessa uppgifter inte är att betrakta som känsliga enligt personuppgiftslagen kan registreringen uppfattas som ett intrång i den personliga integriteten. Kontrollen kan vidare genomföras på ett för eleverna mindre integritetskänsligt sätt utan att deras fingrar läses av. Mot denna bakgrund och med hänsyn till 29-gruppens uttalande ovan bedömer Datainspektionen därför att den behandling av personuppgifter som utförs vid Lerums gymnasieskola i samband med avläsning av elevers fingrar för att kontrollera att inga obehöriga utnyttjar skolrestaurangen och att matgästerna betalat sin skolmåltidsavgift strider mot de grundläggande kraven i 9 § e) och f) personuppgiftslagen.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet skall ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet skall ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag beslutet meddelades för att kunna prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Länsrätten i Stockholms län för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt

Beslut i detta ärende har fattats av Datainspektionens generaldirektör Göran Gräslund i närvaro av chefsjuristen Leif Lindgren, avdelningsdirektören Catharina Fernquist, informationssekreteraren Amina Grill och byrådirektören David Säfwe, föredragande.

Göran Gräslund

David Säfwe